

CIN

Centar za
istraživačko novinarstvo

**Godišnji
izvještaj** | **2023.**

DONATORI

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Rockefeller
Brothers Fund
Philanthropy for an Interdependent World

Kingdom of the Netherlands

Open
Society Fund
Bosnia & Herzegovina

Fond
otvoreno društvo
Bosna i Hercegovina

B | T | D

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Internews

giz

Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Skupština

Aida Čerkez, predsjednica
Mehmed Halilović
Edward Ferguson
Bodo Weber
Tanja Topić

Direktorica

Leila Bičakčić

Uredništvo

Aladin Abdagić, glavni i odgovorni urednik
Mirjana Popović, zamjenica urednika

Redakcija

Azhar Kalamujić, Renata Radić-Dragić, Jelena Jevtić, Milena Mitrović,
Ibro Čavčić, Adna Zilić, Dženita Lutvić, Kenan Hadžić

Provjera činjenica

Jasna Fetahović

Producent

Mubarek Asani

Fotograf i kameraman

Dženat Dreković

Grafički dizajner i animator

Željko Todorović

Urednik društvenih mreža

Adnan Čomor

Asistent na projektima

Mirza Avdić

Prevoditeljica

Lejla Efendić

Lektorica

Razija Šahinović

Administracija

Aleksandra Zelić, finansijska menadžerica
Damir Salihbašić, office menadžer

Adresa

Centar za istraživačko novinarstvo
Gabriele Moreno Locatelli 11
71000 Sarajevo, BiH

Tel: +387 33 560 040; **Fax:** +387 33 560 045

E-mail: info@cin.ba; **Web:** cin.ba

9

optužnica i presuda

8

sankcija i hapšenja

3

izmjene
propisa i praksi

Šta smo uradili u 2023?

CIN je u 2023. godini istraživao: privredni i organizovani kriminal, zloupotrebe javnog novca, pranje novca, korupciju u pravosuđu, prevare građana, ekološke teme, zloupotrebe javnih funkcija te imovinu političara, sudija i tužilaca.

Iz godine u godinu policijske i pravosudne institucije su provjeravale navode iz naših tekstova. Pojedina istraživanja su rezultirala istragama, optužnicama ili zatvorskim kaznama. Institucije su mijenjale pravila i prakse nakon objavljivanja naših priča, a pokrenute su i inicijative za izmjene zakona i propisa.

#nakonpisanjaCINa

Vozači u Bosni i Hercegovini neće plaćati skuplju registraciju vozila jer je stavljen van snage Pravilnik o registraciji vozila koji je nezakonito donio **VOJIN MITROVIĆ, BIVŠI DRŽAVNI MINISTAR KOMUNIKACIJA I PROMETA.**

Regulatorna komisija za energiju u FBiH odbila je izdati dozvolu za rad mini hidroelektrane "Zlate" na Doljanki koju je izgradila firma **"EKO-VAT" U VLASNIŠTVU MIRZE TELETovića.**

POLICIJSKOG ZVANIČNIKA ZORANA ČEGARA Općinski sud u Dubrovniku je nepravosnažnom odlukom osudio na zatvorsku kaznu zbog prijetnji novinarki CIN-a.

KEMAL ČAUŠEVIĆ, BIVŠI DIREKTOR UIOBiH, osuđen je za primanje dara na pet i po godina zatvora. Čauševiću se oduzima imovinska korist od 1,72 miliona maraka.

Otpušten je **NASTAVNIK VELIBOR VUJIĆ** koji je, nakon što je osuđen za seksualno uznemiravanje maloljetne učenice, zaposlen u SŠC „Vuk Karadžić“ u Loparama.

Tužilaštvo Brčko distrikta je podiglo optužnicu protiv **SKUPŠTINSKOG ZASTUPNIKA ALIJE DENJAGIĆA I ENIDE OSMANOVIĆ-STEVAŃOVIĆ, PREDSEDNICE LOKALNOG UDRUŽENJA GRAĐANA.** Optuženi su da su putem grantova sebi i drugima osigurali imovinsku korist.

"Šta je onda tu vama ili nekome sporno? Država vraća i država će naplatiti ovo."

Komentar Aleksandra Provića na svoje dugove

6 miliona KM

odobren kredit IRB-a na osnovu
falsifikovane dokumentacije

15.218 m²

državnog zemljišta dobila
firma „B&B Vučko“

cca 13 miliona KM

državnog zemljišta dobila
firma „B&B Vučko“

„Vučko“ pojeo milione na otuđenoj državnoj zemlji

Falsifikati, prevareni partneri i milionski dugovi decenijama su pratili izgradnju i poslovanje **hotelskog kompleksa „Vučko“ na Jahorini kojim upravljaju otac i sin Milomir i Aleksandar Prović**. Općinske vlasti su im omogućile prisvajanje državne zemlje, a entitetske dale milionske kredite koje vraća Bosna i Hercegovina. Istovremeno, Provići su skrivali milionski profit.

Aparthotel je godinama vodio **„sivu kasu“** u kojoj je skrivao stvarne prihode od iznajmljivanja apartmana i poslovanja restorana čime je izbjegao plaćanje poreza i boravišnih taksi za goste.

” Hoćeš li da ti dam ovo u kešu
ili da ti dam na tvoj račun?

Vidi sa Begom. Kako god ti
hoćeš, brateee. ”

Poruka Karišika Seidu
Hadžibajriću

„Nazovi Bega radi parkinga“

Novinari CIN-a otkrivaju da je bivši načelnik sarajevske općine Stari Grad **Ibrahim Hadžibajrić** više javnih parkinga u turističkom središtu grada dodijelio prijateljima, sklapajući s nekima od njih dogovore koji bi omogućili njegovom sinu Seidu da postane milioner.

Prepiske putem Sky aplikacije otkrivaju kako su se Hadžibajrići bogatili na općinskim parkinzima, pomažući zauzvrat **Elmedinu Karišiku**, vlasniku „Plaze Group“, u pranju prljavog novca.

Tužilaštvo BiH otkriva da je Karišik u periodu od januara 2020. do marta 2021. raspolagao sa **4,23 miliona KM** koje mu je povjerio **Sani al-Murda**, vođa grupe međunarodnih krijumčara kokaina.

5 parkirališta

Hadžibajrić ustupio privatnicima
na štetu lokalne zajednice

prepiske na Sky aplikaciji

otkrivaju da je Karišik čuvao
Hadžibajrićeve nekretnine,
novac i skupocene automobile

Hadžibajrić je Karišiku olakšavao procedure za dobijanje građevinskih dozvola

zauzvrat je dobio novac za izbornu
kampanju, nekretnine, kao i do 80%
profita od iznajmljivanja parkinga

16

dobijenih presuda protiv
institucija zbog nepoštivanja
ZOSPPI-ja

18 mjeseci

prosječno trajanje
postupka

Institucije godinama
nedosljedno primjenjuju
zakone. Dok jedne pružaju
sve informacije, druge nalaze
različite razloge da zahtjeve
odbiju.

Borba za javne informacije

CIN je dobio 16. presudu protiv institucija koje ne poštuju zakone o slobodi pristupa informacijama – posljednju u martu 2023. godine.

Do sada je CIN tužio: sudove, državne institucije, ministarstva i bolnice, a presude su u svakom slučaju bile u korist CIN-a. Za donošenje odluke sudovima je, u prosjeku, bilo potrebno **18 mjeseci**.

Zahvaljujući ovim zakonima, novinari svake godine prikupljaju podatke na osnovu kojih dokazuju zloupotrebu javnih sredstava, a objavljena istraživanja često budu osnov za pokretanje istraga, podizanje optužnica i izmjene propisa.

Saradnja drugih medija i CIN-a

CIN-ove istraživačke priče objavljuju svi printani, internetski i elektronski mediji, uz **obavezno navođenje izvora i bez mogućnosti mijenjanja sadržaja**.

Na ovaj način provjerene i istinite informacije, bazirane na činjenicama i dokazima dopiru do velikog broja građanki i građana.

CIN-ove priče su pokrenule brojne rasprave o važnim temama za društvo, o čemu su kolege iz drugih redakcija redovno izvještavale javnost. Zajedničkim radom neke od njih su doprinijele izmjenama praksi i propisa i tako umanjile mogućnost zloupotrebe javnog novca i prava građana.

576

objava CIN-ovih sadržaja
u drugim medijima

546

puta su portali prenijeli
naš sadržaj

17

puta su naše priloge
emitovale različite TV kuće

13

puta su naši sadržaji
objavljeni u printanim
medijima

PODRŽITE NAS

Donirajte CIN-u i pomozite novoj generaciji novinara da nastavi tradiciju izvrsnog istraživačkog novinarstva u ime vas – u ime javnosti.

10.800
pretplatnika

na CIN-ovom YT kanalu

CIN i čitaoci

Svake godine sve više građanki i građana čitaju naše sadržaje na društvenim mrežama. U 2023. godini smo našim pratiocima uz priče ponudili mnogo više video i grafičkih sadržaja. Broj pratilaca prirodnim dosegom na pojedinim društvenim mrežama svake godine raste.

Hvala na povjerenju!

CIN tim

94.300

čitalaca prati CIN
na Facebooku

7.000

čitalaca prati CIN
na X

3.600

čitalaca prati CIN
na Instagramu

*„ Sve će biti kontaminirano.
Zašto? Za šaku zlata?! Ma,
ne vrijedi šake zlata. ”*

Dalibor Ballian
profesor sa Šumarskog
fakulteta u Sarajevu

„Zenička vlada počastila svjetske trgovce rudama“

Vlasti u Zeničko-dobojskom kantonu pogodovala su firmi „**Adriatic Metals**“ prilikom dodjele koncesija u Varešu.

Novinari CIN-a otkrivaju da je 2018. godine ova kompanija, koja se tada zvala „**Eastern Mining**“, dobila koncesiju šest puta jeftinije od domaćih firmi, čime su građani ostali zakinuti za **oko pet miliona maraka**.

Mještani su zauzvrat dobili devastirano izletišta i potok usljed nedozvoljene eksploatacije kamena i rekonstrukcije puta.

5 miliona KM

Vlada ZDK pogodovala firmi „Eastern Mining“ (kasnije „Adriatic Metals“) prilikom dodjele zemlje pod koncesiju

40,4 km²

vareške zemlje dobila firma „Adriatic Metals“ na istraživanje i eksploataciju

22 m³

zdravih stabala posječeno da bi
„Trgošped“ mogao iz kamenoloma
vaditi kamen za nasipanje puta do rudnika

” Igre bez granice... Osamsto hiljada, panciri, đavli, klinci, palci, a mi, mali šarafi u velikom državnom aparatu, se pitamo ko je sljedeći. (...) To je ruski rulet. ”

Sarajevski policajac

Uprava policije KS platila
pancire 2.334 KM po komadu

od 369 pancira
304 ne odgovara uslovima

Pancire istog nivoa zaštite
policija u Brčkom je istoj
firmi „Danial'S“ platila
585 KM po komadu, a
Sudska policija 1.489 KM.

„Panciri u magacinu, policajci s glavom u torbi“

Novinari CIN-a otkrivaju da sarajevski policajci rade bez zaštite dok skupo plaćeni panciri skupljaju prašinu u skladištu. To je posljedica **javne nabavke vrijedne 861 hiljadu KM** u kojoj ni Uprava policije ni dobavljač nisu dobro uradili posao.

“**Znam kolegu, zovu ga Pancirko zbog toga.** Momak je kupio pancir, jednostavno, da bi sebe zaštitio. Ali, ti neki takvi što su po komisijama i tenderima, oni su ga nazvali Pancirko i on je ostao Pancirko u raji. Sprdaju se”, kaže za CIN sarajevski policajac koji na intervencije izlazi bez zaštitne opreme, izlažući se mecima i ubodima.

” Morate da shvatite, ako je državni službenik, on je lički medvjed. (...) Znači, totalno je zaštićen. ”

Mirsad Adilagić
oštećeni

„Krivično djelo sa notarskim pečatom“

Šestero notara u BiH je osuđeno zbog nesavjesnog rada, krivotvorenja isprava i ugrožavanja sigurnosti. Dvojici je nakon presude prekinuta služba, a odluke još nisu pravosnažne.

Tokom suđenja niko od njih nije bio suspendovan niti su protiv njih vođeni disciplinski postupci nakon presuda.

Osuđeni notari su: **Dževad Omanović** iz Cazina, **Dževad Pazalja** i **Samir Muslić** iz Sarajeva, **Džemanina Memagić** iz Zavidovića, **Benjamin Ibrulj** iz Gradačca i **Milka Đaković** iz Laktaša.

Kažnjeni su uslovnim, novčanim i zatvorskim kaznama.

najmanje 6 notara
osuđeno za 7 godina

fiktivni ugovori

nezakonite
kupoprodaje imovine

druga krivična djela

Trgovci iskoristili ključnu klimatsku politiku EU-a, podmećući jeftina tradicionalna biogoriva kao skupe vrste napravljene od otpada

„Sistem Ecologica“, firma iz BiH, optužena za prodaju američkog biodizela od sojinog ulja, deklarirajući ga kao gorivo napravljeno od upotrijebljenog ulja za kuhanje

Prema istražiteljima „Sistem Ecologica“ nekoliko godina snabdijevao 17 kompanija u 9 zemalja članica EU-a

„Prevare sa biogorivima potkopavaju vodeću politiku Evropske unije“

Godinama se u sjevernoj Evropi dešavaju brojne podvale sa lažnim biogorivima. Istraživanje novinara CIN-a, Organized Crime and Corruption Project (OCCRP), Follow the Money i De Tijd pokazuje da su ti slučajevi povezani sa kompanijom iz BiH koja je prodala na hiljade tona lažnog goriva širom Evropske unije.

VIDEOPRIČE

Produkcija CIN-a je uradila desetine videopriča koje prate istraživanja novinara i pomažu čitaocima i gledaocima da lakše razumiju činjenice i kontekst važnih događaja.

Video je naročito važan za korisnike interneta koji vole biti informisati o važnim temama putem različitih videoformi.

CIN-ov tim pokušava na ovaj način objaviti što više istraživanja i u formi videopriča koje su vremenom postale nezaobilazan dio našeg repertoara.

Čitaoci videopriče mogu pronaći na CIN-ovom YouTube kanalu.

Najgledanije videopriče iz 2023. godine na CIN-ovom YouTube kanalu:

1. *Vučko pojeo milione na otuđenoj državnoj zemlji*
2. *Stari poslovi trgovkinje američkim vizama*
3. *Tajna imovine sarajevskog načelnika Hadžibajrića: Nazovi Bega radi parkinga*
4. *Radnici zarobljeni u plavim kovertama*
5. *Zenička vlada počastila svjetske trgovce rudama*

IMOVINA POLITIČARA

IMOVINA SUDIJA I
TUŽILACAFINANSIRANJE
BORAČKIH UDRUŽENJA

POTICAJI

BIJELI HLJEB

DISCIPLINSKE KAZNE
PROTIV SUDIJA I
TUŽILACAZAŠTIĆENA PODRUČJA
U BOSNI I HERCEGOVINIZARADE ADVOKATA PO
SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

POMILOVANJA

JAVNE NABAVKE

BUDŽETSKE REZERVE

...

CIN-ove baze podataka - izvor informacija

CIN svake godine objavljuje baze podataka koje sadrže hiljade provjerenih informacija i autentičnih dokumenata koje institucije nastoje sakriti od javnosti.

One omogućavaju građankama i građanima da se brzo informišu o različitim oblastima, ali i da dođu do podataka kojima često nemaju pristup.

CIN je prvu bazu objavio 2009. godine kada su novinari CIN-a prikupili i analizirali podatke o isplatama naknada za komisijski rad u 41 instituciji na nivou BiH.

Većina sadrži podatke iz perioda u kojem su prikupljeni, a neke od njih redovno ažuriramo, poput baza o imovini političara te sudija i tužilaca.

CIN

Centar za
istraživačko novinarstvo

**Godišnji
izvještaj** | **2023.**